

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de bepaling van de voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen, vermeld in artikel 4.1.22/2, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009
- Principiële goedkeuring

1. INHOUDELIJK

Situering

Het derde energiepakket van de Europese Unie stelt voorop dat de lidstaten intelligente meetsystemen moeten invoeren met het oog op de baten op lange termijn voor de consument. Ook het 'Clean energy for all Europeans-pakket'¹ dat eind 2016 werd voorgesteld, gaat er van uit dat de consument een veel actievere rol moet kunnen spelen en beter geïnformeerd moet worden over zijn energieverbruik. Dit wordt mogelijk door het gebruik van digitale meters. Digitale meters zijn een nieuwe generatie verbruiksmeters voor aardgas en elektriciteit. Naast het verbruik meten, kunnen ze ook informatie versturen en ontvangen. Op die manier krijgt een klant meer en beter inzicht in zijn energieverbruik. Digitale metingen zijn het begin van een slim net waarbij de energiestromen veel fijner gestuurd kunnen worden en het elektriciteitssysteem dus economisch efficiënter en duurzamer werkt.

Voor de uitrol van deze digitale meters in Vlaanderen, keurde de Vlaamse Regering op 3 februari 11 de conceptnota 'Digitale meters: uitrol in Vlaanderen' goed en besliste deze voor te leggen voor stakeholderoverleg. Na de actualisatie van de kosten-batensanalyse uit 2014, teneinde deze te laten overeenstemmen met de gegevens van de conceptnota, werd op 14 juli het ontwerp van decreet principieel goedgekeurd dat de juridische basis voorziet voor de uitrol.

Dit besluit geeft uitvoering aan het huidige artikel 4.1.22/2 §3 van het Energiedecreet dat stelt dat de Vlaamse Regering bepaalt aan welke voorwaarden de digitale meters moeten voldoen.

Ter voorbereiding van de (eerste) kosten-batenanalyse door VREG werden in 2009 een eerste keer de functionaliteiten opgelijst die digitale meters moeten bezitten, op basis van een aantal besprekingen met de sector². Een dergelijke lijst was nodig voor het analyseren van de economische haalbaarheid van digitale meters. Het resultaat van een kosten-batenanalyse hangt immers sterk af van de functionaliteiten waaraan die meter moet voldoen. Verder bouwend op die lijst werd binnen het

---

¹ <https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

² Deloitte: Ontwikkeling van een marktmodel voor de Vlaamse Energiemarkt – fase 1 bis WERKTRAJECT 4 – Meetinfrastructuur (<http://www.vreg.be/sites/default/files/document/reports/rapp-2009-4.pdf>)

beleidsplatform *Slimme netten* de discussie verder gezet tussen de distributienetbeheerders, de leveranciers en de andere belanghebbenden. Eind 2011 resulteerde dit in een rapport³ met betrekking tot de 'Functionaliteiten slimme meters'. Dit document beoogde vooral duidelijkheid te scheppen over welke functionaliteiten de digitale meters minimaal moeten beschikken om bepaalde diensten te kunnen aanbieden. Op 8/4/2015 ten slotte bracht de VREG op eigen initiatief een advies⁴ uit over het plaatsen van digitale meters. Dit advies neemt voor een groot deel de elementen over zoals die in het beleidsplatform besproken zijn en eerder in het rapport werden neergeschreven.

Op 9 maart 2012 publiceerde de Europese Commissie een aanbeveling inzake de voorbereiding van de uitrol van slimme metersystemen⁵. Ze wilde hiermee de lidstaten een leidraad verstrekken voor het ontwerp en de exploitatie van slimme netwerken en slimme metersystemen op vlak van gegevensbescherming en beveiliging; een methodologie voor de economische evaluatie van de langetermijncosten en –baten van de invoering van slimme metersystemen en gemeenschappelijke minimale functionele eisen voor slimme metersystemen voor elektriciteit.

Volgende minimale functionaliteiten worden aanbevolen:

Voor de klant:

- a) De uitlezing direct ter beschikking stellen van de klant en de door de gebruiker aangewezen derde partij.
- b) De in punt a) bedoelde uitlezingen vaak genoeg actualiseren om het mogelijk te maken de informatie met het oog op energiebesparing te gebruiken.

Voor de beheerder van het metersysteem:

- c) Uitlezing op afstand van de meters door de netwerkbeheerder mogelijk maken.
- d) Levering van tweewegcommunicatie tussen het slimme metersysteem en externe netwerken voor onderhoud en toezicht op het metersysteem.
- e) Een voldoende frequente uitlezing mogelijk maken om de informatie te kunnen gebruiken voor netwerkplanning.

Wat de commerciële aspecten van de energievoorziening betreft:

- f) Ondersteuning van geavanceerde tariefstelsels.
- g) Een aan/uit-controle van de levering en/of beperking van de stroomvoorziening mogelijk maken.

Wat de beveiliging en gegevensbescherming betreft:

- h) Zorgen voor een veilige gegevenscommunicatie.
- i) Fraudepreventie en –detectie om de consument te beschermen, bijvoorbeeld tegen hacking, en niet uitsluitend ter preventie van fraude.

Wat decentrale opwekking betreft:

- j) Zorgen voor invoer/uitvoer en reactieve bemetering.

Ook de conceptnota digitale meters wordt dieper ingegaan op de noodzakelijke functionaliteiten. In een samenvattende tabel werd weergegeven welke functionaliteiten als minimale functionaliteit wordt aanzien conform de EC aanbeveling, of het een functionaliteit betreft die ook door de VREG wordt geadviseerd en ten slotte of het een functionaliteit betreft die onderdeel moet zijn van de digitale meter (in tabel 'DM') dan wel van het meetsysteem waaronder het consumer energy management system (CEMS).

Functionaliteit	Minimale functionaliteit	Aangegeven in VREG	DM	CEMS
-----------------	--------------------------	--------------------	----	------

³ VREG RAPP-2011-12 (http://www.vreg.be/sites/default/files/document/reports/rapp_2011-12_functionaliteiten_van_slimme_meters.pdf)

⁴ VREG ADV-2015-03 (http://www.vreg.be/sites/default/files/document/adv-2015-03_ontwerp_van_besluit_uitrol_slimme_meters.pdf)

⁵ 2012/148/EU: Aanbeveling van de Commissie van 9 maart 2012 inzake de voorbereiding van de uitrol van slimme metersystemen (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H0148&from=NL>)

	teit volgens 2012/148/EU	advies 8/4/2015		
1. Metingen + registratie				
a. Actieve energie – afname	X	X	X	
b. Actieve energie – injectie	X	X	X	
c. Reactieve energie – afname	X	X	X	
d. Reactieve energie – injectie	X	X	X	
e. Actueel actief vermogen	X	X	X	
f. Actueel reactief vermogen	X	X	X	
g. Meetfrequentie (kwartierwaarden)	X	X	X	
2. Communicatie met SMO (van op afstand)	X	X	X	
3. Communicatie via een lokale gebruikerspoort	X	X	X	
4. Beveiligde communicatie	X	X	X	
5. Vanop afstand toegang tot het distributienet onderbreken of verlenen	X	X	X	
6. Vanop afstand een vermogensbeperking instellen	X	X	X	
7. Openen en sluiten vanop afstand van een spanningsvrij contact				X
8. Openen en sluiten vanop afstand van een relais (circuit)				X
9. Herconfiguratie en firmware-upgrade vanop afstand		X	X	
10. Logfile van de communicatie van de meter met het systeem van de SMO toegankelijk voor klant		X		
11. Misbruik van of inbreuk op de meetinrichting of pogingen daartoe registreren en informatie daarover op afstand uitwisselen met de SMO	X	X	X	
12. Ondersteuning meerdere time-of-use-periodes		X	X	
13. Ondersteuning geavanceerde prijssignalen	X	X		X
14. Geldende prijzen doorsturen via de gebruikerspoort	X	X	X	
15. Ondersteuning budgetmeter/prepaidmeter		X		X
16. Ondersteuning voor het laden van elektrische voertuigen				X
17. Schakelen van slimme toestellen (aansturing via digitale communicatie)				X
18. Als proxy / communicatie-gateway voor andere diensten (EMS (CLS-interface op HAN-poort in Duitsland), submeter, productiemeter, gasmeter, watermeter, gegevens, ...)		X		X
19. Energiebeheerfuncties (EMS)				X

Samenvatting van de inhoud van de nieuwe regelgeving

In voorliggend ontwerp van besluit wordt gevolg gegeven aan de delegatie in het huidige artikel 4.1.22/2 §3 van het Energiedecreet. Het bepaalt de minimale functionaliteiten waaraan de digitale meters voor elektriciteit en voor gas moeten voldoen.

In het Energiebesluit wordt een nieuwe afdeling IV/I 'Digitale meters' ingevoegd en een eerste onderafdeling 'Digitale meter voor elektriciteit'.

Artikel 1 lijst de functionaliteiten op voor de digitale meter voor elektriciteit. De eerste paragraaf beschrijft op welke frequentie welke parameters de meter dient te registreren en moet weergeven op het display. Dit zijn de parameters die in bovenstaande tabel onder *functionaliteit 1* zijn opgenomen. De digitale meter moet de kwaliteit van de elektriciteitslevering registreren en minstens de geleverde

spanning in volt weergeven op de display van de meter. Voor driefasige aansluitingen impliceert dit dat de digitale meter de geleverde spanning per fase apart kan meten. Deze kwaliteitsmeting is (slechts) een indicatie voor de spanningskwaliteit, en mag niet verward worden met een normmeting conform de kwaliteitsnorm EN50160. De digitale meter voor elektriciteit kan in voorafbetalingsmodus werken. Dit kan zowel in kader van toekomstige commerciële prepayment als in het kader van de budgetmetermodus zijn.

De tweede paragraaf bepaalt dat de digitale meter moet beschikken over een gebruikerspoort (zogenaamde P1-poort en bepaald in *functionaliteit 3* in de tabel uit de conceptnota). Via deze poort kan de meter uitgelezen worden en zijn meetgegevens op secondebasis beschikbaar. Hier kunnen ook applicaties van derde partijen worden op aangesloten.

Paragraaf drie gaat dieper in op de communicatiefaciliteiten van de meter. De meter moet kunnen communiceren op een beveiligde manier (*functionaliteit 4*) via open standaarden met het databeheersysteem van de databeheerder (*functionaliteit 2*). In omgekeerde richting kan de netbeheerder van op afstand updates uitvoeren (*functionaliteit 9*), de geldende gebruiksperiode (bijvoorbeeld piek of dal) doorsturen (*functionaliteit 12 en 14*), de toegang verlenen of onderbreken tot het distributienet (*functionaliteit 5*), het vermogen instellen (*functionaliteit 6*). Informatie over misbruik van de meetinrichting, of inbreuk op de meetinrichting, of pogingen op afstand daartoe moeten met de elektriciteitsdistributienetbeheerder worden uitgewisseld (*functionaliteit 11*).

In het nieuw ontworpen artikel 3.1.46 wordt bepaald dat als de digitale meter in budgetmetermodus wordt gebruikt, er een gebruiksvriendelijke manier voorhanden moet zijn om de betreffende netgebruiker te informeren over het openstaande saldo (*functionaliteit 15*). Verschillende media kunnen hiervoor in aanmerking komen: sms, website, telefonisch, in-homedisplay, enz.

Tot slot stelt het nieuw ontworpen artikel 3.1.47 dat de digitale meter voor elektriciteit dienst zal doen als communicatiemodule voor andere gekoppelde (sub)meters. Zo moet de digitale meter voor elektriciteit in staat zijn om de gegevens die door de digitale meter voor aardgas geregistreerd wordt te ontvangen en te versturen. De aansluitingen, alsook de communicatie tussen die meters onderling of met de databeheerder dient beveiligd te gebeuren en via open standaarden (bijvoorbeeld IDIS, OMS). Ook bij lokale communicatie binnen het pand van de consument is aandacht voor gegevensbescherming vereist.

In een nieuwe onderafdeling II 'Digitale meter voor aardgas' worden in een nieuw ontworpen artikel 3.1.48 de functionaliteiten beschreven voor de digitale meter voor aardgas. De eerste paragraaf beschrijft op welke frequentie welke parameters de meter dient te registreren en moet weergeven op het display. De digitale meter voor gas kan in voorafbetalingsmodus werken. Dit kan zowel in kader van toekomstige commerciële prepayment als budgetmetermodus zijn.

De tweede paragraaf gaat dieper in op de communicatiefaciliteiten van de meter. De meter moet (via de digitale meter voor elektriciteit) kunnen communiceren op een beveiligde manier en via open standaarden met het databeheersysteem van de databeheerder. In omgekeerde richting kan de netbeheerder van op afstand updates uitvoeren, de toegang verlenen of onderbreken tot het distributienet of informatie verkrijgen bij inbreuk op de meetinrichting of pogingen op afstand daartoe. Bij het afsluiten of verlenen van toegang kan de levering of injectie alleen worden hervat na manuele bevestiging door de aardgasdistributienetgebruiker. Dat geldt niet voor een meetinrichting voor aardgas die wordt gebruikt bij een aansluiting met aansluitingscapaciteit van meer dan 10 normaal kubieke meter (m³(n)) per uur. Dit is standaard m³ bij een druk van 1,01325 bar en een temperatuur van 15°C zoals omschreven in norm ISO 91:2017.

In het nieuw ontworpen artikel 3.1.49 wordt bepaald dat als de digitale meter in budgetmetermodus wordt gebruikt er een gebruiksvriendelijke manier voorhanden moet zijn om de betreffende netgebruiker te informeren over het openstaande saldo. Dezelfde media als bij de digitale meter voor elektriciteit kunnen hiervoor in aanmerking komen: sms, website, telefonisch, in-homedisplay, ...

De nieuwe artikels 3.1.50 en 3.1.51 bepalen dat de digitale meter voor gas naast het weergeven van de meterstand op een eigen display van de meter ook moet kunnen communiceren via de digitale meter voor elektriciteit. Net zoals de digitale meter voor elektriciteit, moet ook de digitale meter voor gas beveiligd communiceren en via open standaarden.

In **artikels 2 en 3** wordt het voorzien van de mogelijkheid van een 'in-homedisplays' bij de digitale meter die in budgetmetermodus opereert toegevoegd aan de bestaande artikel 5.3.1 en 5.4.1 van hetzelfde besluit.

Een in-homedisplay is een afzonderlijk informatiescherm bij de klant dat al dan niet rechtstreeks de meetgegevens van de digitale meter voor elektriciteit en/of aardgas kan weergeven. Het biedt eveneens inzicht in het saldo aan kilowatturen en euro's die de netgebruiker nog ter beschikking heeft of wat het saldo is van de eerder opgebouwde schulden.

De huidige budgetmeteropstelling voorziet in de mogelijkheid om het resterend krediet te raadplegen bij de meetopstelling zelf of in voorziene contactpunten (klantenkantoren, oplaadzuilen, etc.). De overschakeling naar de digitale budgetmeter maakt uitbreiding van de huidige betaalsystemen mogelijk. Vanaf de introductie van de digitale meetoplossing zullen andere kanalen (bijv. SMS, telefoon, website) toegevoegd worden als communicatiekanaal. De klassieke oplossing waarbij de klant met behulp van zijn oplaadkaart ter hoogte van de meetopstelling zijn saldo's kan consulteren maakt evenwel in de toekomst geen deel meer uit van de mogelijke kanalen omwille van technische aanpassingen, het streven naar een eenvormige meter om het stigmatiserende effect weg te nemen voor mensen in betalingsmoeilijkheden en de vernieuwde mogelijkheden die de digitale meter biedt. De berekening van het resterende krediet (in euro) zal gebeuren in het centrale systeem waarmee de digitale meter zijn meetgegevens communiceert.

Klanten die via de digitale meter in budgetmetermodus gebruik maken van voorafbetaling dienen op een gebruiksvriendelijke manier te worden geïnformeerd over verschillende elementen. De belangrijkste informatie-elementen die aan de klant dient te worden voorzien zijn:

- Het resterende saldo, uitgedrukt in euro
- Saldo eerder opgebouwde schulden, en bijkomende datum laatste betaling en betaalplan
- Overzichten van verbruik, uitgedrukt in euro en kWh

De aangehaalde nieuwe mogelijke informatiekanalen (SMS, telefoon, website) hebben als nadeel dat andere technologische hulpmiddelen (telefoon, een computer, toegang tot internet etc.) nodig zijn om toegang te krijgen tot deze informatie-elementen. Niet elke budgetmeterklant beschikt over een van deze hulpmiddelen. Indien om bepaalde grondige technische of praktische redenen geen gebruik kan gemaakt worden van deze technologische hulpmiddelen (geen telefoon of gsm of internet of computer, ...), dient de distributienetbeheerder te voorzien in een **in-homedisplay**.

De artikels stellen verder dat minister de nadere voorwaarden kan bepalen met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid van de budgetmeter.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De wijzigingen aan het ontwerp van besluit hebben geen impact op de begroting.

3. ADVIES VAN DE INSPECTIE VAN FINANCIËN EN BEGROTINGSAKKOORD

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 19 oktober 2017.

Het gemotiveerde akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting is, met toepassing van artikel 6 § 5 van het BVR van 19 januari 2001 houdende regeling van de begrotingscontrole en –opmaak, niet vereist.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

1. Personeel: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeel van de lokale besturen.
2. Werkingsuitgaven: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de werkingsuitgaven van de lokale besturen.
3. Investerings en schuld: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de investeringen of de schuld van de lokale besturen.
4. Ontvangsten: het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de ontvangsten van de lokale besturen.
5. Conclusie: het voorstel legt rechtstreeks geen extra financiële verplichtingen op voor de lokale besturen.

5. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen bijkomende impact op de lopende processen en activiteiten van de Vlaamse overheid.

Het akkoord van de minister, bevoegd voor de bestuurszaken, is derhalve niet vereist.

6. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2017/314 van 3 oktober 2017.

In kader van de opmaak van het decreet digitale meters, dat op 14 juli 2017 principieel werd goedgekeurd, werd een armoedetoets opgesteld die tot stand kwam op basis van een samenwerking tussen het VEA, de VREG, het departement Omgeving en de sector armoedebestrijding. Daarin werd de impact van de digitale meter met betrekking tot drie verschillende pijlers, namelijk de ecologische pijler, de sociale pijler en de economische pijler in detail bekeken. Meer in het bijzonder werden ook de effecten in kaart gebracht op de bestaande regeling met de budgetmeter en op mensen in armoede.

7. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, wat betreft de bepaling van de voorwaarden waaraan digitale meters moeten voldoen, vermeld in artikel 4.1.22/2, §3, van het Energiedecreet van 8 mei 2009;

2. de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de VREG, en de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van vijftien dagen;

3. de Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie te gelasten over het voorontwerp van besluit, vermeld in punt 1°, het advies in te winnen van de Raad van State voor zover de adviezen van de VREG en de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer niet leiden tot wijzigingen in de tekst van het voorontwerp van besluit.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie,

Bart TOMMELEIN

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- het advies van de Inspectie van Financiën